

www.

ROVDYR.org

FOLKEAKSJONEN
NY ROVDYRPOLITIKK
NR. 3 - DESEMBER 2024

A photograph of a wolverine standing on a large, weathered log in a snowy forest. The wolverine has dark brown fur with lighter, yellowish-brown stripes on its chest and legs. It is looking towards the left. The background shows snow-covered ground and tree trunks.

Blodig jubileum: 20 år over bestandsmål

Bernkonvensjonen nedgraderer ulvens vern
Bjørn i Nordland: Beitenæringa satt sjakk matt

Slipp hundene løs

Både under skadefelling og lisensjakt må såkalt løs, på drevet halsende hund bli et alminnelig lovlig verktøy.

Arve Sætra

Arve Sætra, styreleder

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk mener at de siste årenes grundige avklaring, både politisk og juridisk, om lovligheten av forvaltning av ulv i Norge er noe som alle engasjerte aktører og organisasjoner bør ta til etterretning. Lisens- og skadefelling av ulv i Norge tillates etter vedtak med hjemmel i naturmangfoldloven, og dermed også Bernkonvensjonen, etter grundig saksbehandling. Og med bred klageadgang for alle aktører.

Både under skadefelling og lisensjakt, må såkalt løs, på drevet halsende hund bli et lovlig verktøy. I dag er det bare tillatt å bruke denne typen hunder under jakt på hjort, rådyr, gaupe, rødrev og hare. Ved skadefelling av ulv gis det vanligvis dispensasjon for bruk av slike hunder. Men siden dette kun er en dispensasjon, er det ikke mulig å trene hunder under lisensfelling i Norge. Det er en stor svakhet. Så langt har skadefellingslagene for det meste måttet bruke svenske hunder.

Viltressursloven

Viltloven, som i ny utgave skal hete Viltressursloven, er under revisjon. Regjeringen fjerner i forslaget gjeldende lovtekst begrensninger i bruk av løst, på drevet,

halsende hund og foreslår at regelverket som begrenser trening og bruk av jakt-hunder heretter skal reguleres i forskrift.

Folkeaksjonen har selvsagt sendt inn gode forslag til lovarbeidet. Vi krever at når den nye Viltressursloven er vedtatt må utøvelsesforskriften endres slik at det åpnes for trening og bruk av drivende hund under felling av store rovdyr.

Det er nå toget går for å få til en endring slik at løs, på drevet halsende hund blir et alminnelig virkemiddel ved lisensfelling både av ulv, bjørn og jerv. Da kan

«Det er nå toget går for å få til en endring slik at løs, på drevet halsende hund blir et alminnelig virkemiddel ved lisensfelling både av ulv, bjørn og jerv.»

norske hunder og hundeførere trene på norsk jord, og på den måten stille bedre forberedt når det trengs, enten det er om vinteren eller om sommeren.

Vi vet at fellingsforsøk har mye større sjanse for å lykkes med slike hunder enn uten. Med hund er man ikke like avhengig av snø og gode sporingsforhold. Og stabil sporsnø er ofte mangelvare i den sørlige

delen av ulvesona. Mange timer på post i bitende vinterkulde er ikke gunstig for den som skal måtte avfyre et våpen. Slike hunder vil også bidra til mer humane fellinger, med mindre tidsbruk og økt sikkerhet. Jakt med hund vil la dem som står på post kunne følge et drev i sanntid, slik at de kan være bedre forberedt når losdyret dukker opp.

Mer fleksibelt

Med mer fleksibilitet i gjennomføringen er man ikke like avhengig av gode sporingsforhold, milevis med brøyting av veier og flaggliner rundt store områder. Det kan også gjøre at jegerne blir mer forsånet for forstyrrelser og sabotasje fra utenforstående. Vi vet at oppfinnsomheten er stor blant dem som vil hindre fellingslagene i å gjøre en god jobb – som jegerne faktisk utfører for staten.

Det er ingen grunn til, verken for jegere, ulv, tamdyr, byråkrater, beitebrukere, politikere eller andre, at fellingsforsøk skal vare lenger enn nødvendig. Da trenger vi et ryddig og oversiktlig regelverk for bruk av løs hund på rovvilt. Felling av ulv og andre rovdyr er og blir mye mer effektivt med løs, på drevet halsende hund.

Nils Haakon Solberg (1957–2024)

Nils Solberg døde 21. november, 67 år gammel, etter en tid med alvorlig kreftsykdom. Han ble bisatt 29. november med familie og venner til stede i en fullsatt Asak kirke i Halden.

Nils ble valgt inn som medlem av landsstyret på Folkeaksjonens første landsmøte i juni 2000. Med det fikk en liten og nystiftet organisasjon en dedikert og fargerik ildsjel. Engasjert, klok og med humor markerte han seg positivt. Med mantraet «stø kurs og best på kunnskap» var Nils til stor inspirasjon i det krevende arbeidet med å snu en urettferdig norsk rovdyrpolitikk.

Han hadde med seg et stort nettverk. Mange kjente Nils fra før som reiseleder og guide på turer i Europa. Skogeiere, naturforvaltere og jegere hadde nytt godt av Nils sine internasjonale kontakter og nettverk på fagturer i regi av Solbergreiser. Og Nils hadde et stort spenn i interesser utover jakt og naturforvaltning. Han guidet like gjerne reisefølger med sine kulturhistoriske kunnskaper, enten det var innføring i heksebrenningens historie i Europa eller om Martin Luther og reformasjonen.

Nettverket vokste i møte med nye folk over hele landet. I 2008 ble han valgt som styreleder, en rolle han hadde til juni 2022.

Han var i sitt ess med Folkeaksjonen på møter, messer og stands i samtale med kjentfolk og medlemmer – og ikke minst nye medlemmer, som lett lot seg overtale av selgeren Nils.

Med sin ekte interesse for folk, hunder, travhester, jakt, politikk og rovviltforvaltning gikk praten lett. Om jakthistoriene var mange og gode, var kritikken av en urettferdig rovdyrpolitikk alltid faktabasert. I en tidvis heftig rovdyrdebatt i mange kanaler var Nils sitt motto: «Snakk sant – eller hold kjeft!» Bløff og konspirasjoner overløt han til våre meningsmotstandere.

Nils var en dedikert foredragsholder, ikke minst som kursholder i rovdyrjakt. I regi av Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk holdt han gjennom årene flere titalls kurs i praktisk ulvejakt og gaupejakt rundt om i hele landet, og også i Sverige. Hundrevis av unge jegere fikk sin første innføring i jakt på ulv og gaupe. Mange av dem har senere utviklet seg til å bli dedikerte og kompetente rovdyrjegere.

Han diskuterte med alle interesserte, også miljøvernere, forskere, politikere og statsråder. Og de lyttet. Nils var klar og sterk, men kunne også glimte til med gode diplomatiske evner. Samarbeid og allianser var for ham en forutsetning for å nå resultater, samtidig som Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk tidoblet medlemsmassen gjennom de årene Nils var aktiv.

Han hadde et grunnsyn som kom klart fram da Nils takket for laget etter 14 år som styreleder i Folkeaksjonen:

«Det er vi i Folkeaksjonen som er de ekte miljøvernere. Vi verner om naturen, for uten den kan vi ikke høste kortreist miljøvennlig kjøtt til norske bord – enten det er ved beitebruk eller jakt. Vi forvalter naturen, og det har vi gjort her i landet siden isen trakk seg tilbake. Det bør vi også fortsette med i stolthet. Vi er gode på det!»

Takk for alle gode stunder.

**På vegne av dine venner i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk:
Arve Sætra, Åsmund Ystad
og Svein Egil Hatlevik**

ET BLODIG JUBILEUM:

Jerven stabilt over bestandsmålet i 20 år

I 2024 ble det registrert 61 nye jervekull, ifølge Rovdata, som er ansvarlig for å overvåke bestanden. Årets resultat presenteres med overskriften «Stabil jervebestand i Norge». Det nasjonale bestandsmålet for jerv i Norge er på 39 årlige jervekull.

Åsmund Ystad

Dette bestandsmålet vedtok Stortinget i rovviltforliket av 2004. Det samme stortinget var tydelig på at bestandsmålet var et forvaltningsmål – ikke maksimum, ikke minimum, men det nivået forvaltningen skulle sikte seg inn på å treffe hvert eneste år.

Å treffe målet eksakt har selvfølgelig ikke vært en enkel øvelse for forvaltningen. Jerven har klart seg godt, men forvaltningen har i løpet av de 20 årene som har gått aldri klart å komme ned på Stortingets bestandsmål på 39 fødte jervekull. Regelen har vært at man har ligget over, ofte langt over. I flertallet av årene er det registrert mer enn 50 prosent flere ynglinger enn målet.

Gjentatte lovnader fra ulike regjeringer om å redusere jervebestanden, og presiseringer fra Stortinget om at bestanden skal ligge så nært målet som mulig, har ikke ført fram. Enkelte år med reduksjon har alltid blitt fulgt av ny vekst i bestanden. Senest dagens regjering poengterte for tre år siden at når bestanden ligger over målet, skal den forvaltes i tråd med det bestandsmålet som er vedtatt av Stortinget.

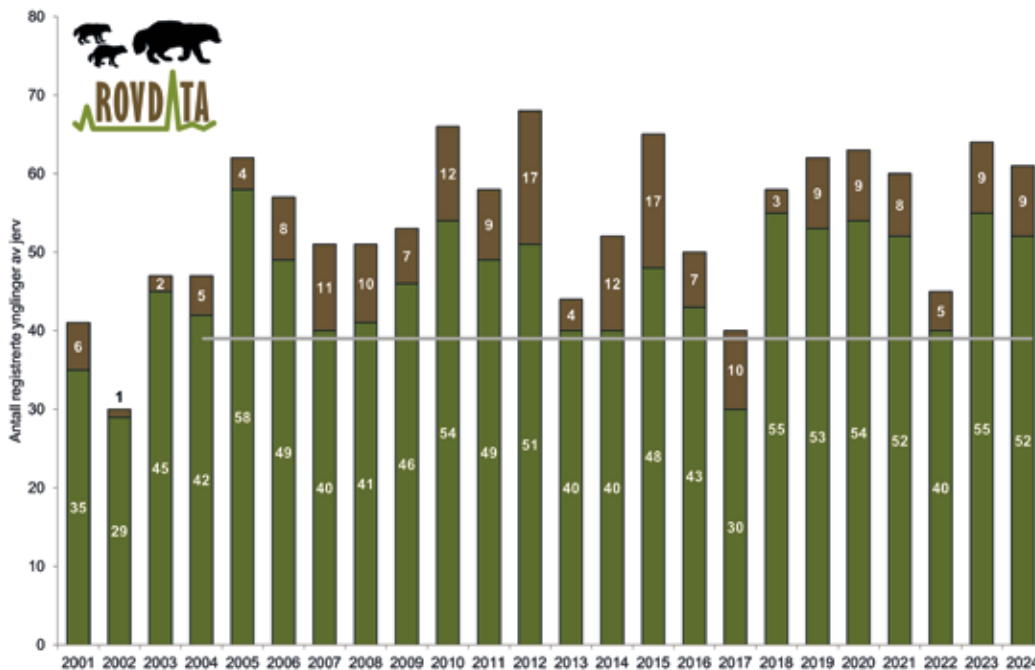
61 registrerte jervekull i Norge i 2024. Kartet viser også at jerven trekker sørover med yngling også i Akershus. Men der og i sørlige delen av Hedmark nekter Klima- og miljødepartementet forvaltning av jerven på grunn av manglende skadepotensial fordi beiting med småfe i utmarka er avviklet.

61 jervekull registrert i 2024 er elendig måloppnåelse.

Over 1900 jerver er registrert døde i Norge siden år 2004. De fleste er avlivet i form av lisensfelling eller skadefelling med det formål å redusere store årlige tap av sau og tamrein. Hiuutak av jervemor og valper skjer også hver vår når forvaltningen ser at det trengs ekstraordinære uttak for å redusere antall jerv. Men slike uttak er krevende og ofte avlives bare valpene mens mordyret går fri og kan forberede seg til ny ynglesesong.

Representanter for miljøbevegelsen har protestert høylytt mot vedtatte fellingskvoter og årlig spådd snarlig utryddelse av jerven i Norge. Likevel viser årets rapport at jerven er like livskraftig som før.

Det samme kan ikke sies om beitenæringene i jerveområdene. Mange sauebønder har blitt presset ut av næringen på grunn av jerv, ofte med den konsekvensen at belastningen blir større på de beitebrukerne som er igjen. Andre har fått begrenset bruken

Antall kull med jerv i Norge i perioden 2001-2024. Den øverste delen av søylene (brun) angir påviste kull hvor tispa og/eller valp(ene) er felt. Stortingets vedtatte bestandsmål på 39 årlige kull ble vedtatt i 2004. I alle år etter det registrert flere jervekull.

av verdifulle utmarksbeiter fordi tiltak i form av kortere beitesesong i utmarka har blitt avgjørende for å unngå årlige høye tap. I flere områder av landet er det stadig flere sauebønder som ikke ser annen mulighet enn avvikling med dagens jervetrykk.

Reindrifta er også hardt rammet av tap til jerven. Tamrein er hovedføde for jerven nordover i landet. Der er jerven helt avhengig av tamrein for å overleve og utgjør en konstant trussel mot målet om en bærekraftig utøvelse av den viktigste tradisjonsbæreren for et urfolk.

20 års seigpining av beitebruken er et tragisk jubileum. Beitenæringene er avhengig av handling umiddelbart. Gjettatte politiske målsettinger om at jerven skal forvaltes i tråd med Stortingets bestandsmål må gjennomføres nå.

Vinterens lisenskvoter på ulv

Innenfor ulvesona vil rovviltnemndene i region 4 og 5 ta ut to ulvflokker, det helnorske reviret Ulvåa/Risberget i gamle Hedmark og den norsk-svenske grenseflokket Boksjø i Østfold.

I tillegg ønsker rovviltnemndene å rydde opp etter fjorårets lisensfelling med et vedtak om å ta ut det som måtte finnes av gjenværende ulver i Fjornshöjden-reviret, der fjorårets uttak ikke ble helt fullført.

Nemndene vedtok ei kvote på 12 ulver, noe som anses å være tilstrekkelig for å avlive alle individene i de tre områdene. Lisensjakta innenfor ulvesona starter 1. januar, men Klima og miljødepartementet er ikke

ferdig med klagebehandlingen av disse vedtakene og endringer kan skje.

Utenfor ulvesona startet lisensjakta på ulv 1. desember med en samlet kvote på til sammen 27 ulver vedtatt av rovviltnemndene. Kvote forble uendret ettersom Klima og miljødepartementet forkastet de mange klage som hadde kommet inn.

Sauebonde i vernet kulturlandskap føler – En feilslått jerveforvaltning

– Blir det ikke tatt ut jerv innenfor forvaltningsområdet, sender jeg ikke dyr på utmarksbeite neste år, sier sauebonde i Møre og Romsdal.

Svein Egil Hatlevik

Tone Grønningsæter er sauebonde i Fjord kommune i Møre og Romsdal og én av dem som har sau og lam på fjellbeite innenfor det jerveprioriterte området i fjellet inn mot grensa til Innlandet. Grønningsæter tok over familiegården i 2012. Hun beskriver flere gode beitesesonger der både sauer og lam kom hjem fra fjellbeite etter endt beitesesong.

– Tap av lam til jerv var ikke et problem for min besetning, men i 2019 steg tapstallene kraftig, sier Grønningsæter.

I år er lammetapet på drøyt 30 prosent.

– En feilslått jerveforvaltning har gradvis forvandlet et velegnet beiteområde til å bli et mareritt, der matproduksjon og god dyrevelferd må vike til fordel for produksjon av jerv, sier Grønningsæter.

I slutten av september ga Miljødirektoratet i oppdrag til Statens naturoppsyn (SNO) å felle to jerver i Rauma og Fjord kommuner, men utenfor yngleområdet for jerv i Møre og Romsdal.

Denne beslutningen om ekstraordinært uttak kom få dager etter et møte mellom landbruksminister Geir Pollestad (Sp) og hardt rammede sauebønder og andre lokale representanter.

– To færre jerver i beiteprioritert område hjelper ikke min besetning, men kan kanskje fungere som brannslukking for dem som har dyr der. Det blir fortsatt den samme produksjonen av valper der hvor vi har våre sauer. Når jervebelastningen blir for stor, må det åpnes for lisensfelling også innenfor forvaltningsområdet. Soneforvaltning av rovdyr var sikkert en fin tanke på papiret, men det er tydelig at den fungerer svært dårlig i praksis, sier Grønningsæter.

Hun forteller at sauebøndene i området flere ganger har prøvd å varsle om en alvorlig krise.

– Men vi opplever ikke å bli hørt. Hvor store tap skal vi opp i før det skjer noe med forvaltningsarbeidet? Hva skjer når det ikke er igjen beitende dyr i jervesona? Jeg er redd for at dersom ikke kursen i forvaltningen endres drastisk, blir store utmarksressurser stående ubrukte i kommunen på grunn av at beitedyra er borte. Jeg er ikke i tvil om at de økte tapene skyldes økning i jervebestanden, sier Grønningsæter.

Klima- og miljødepartementet har ved flere anledninger siden 2020 annullert kvota for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet under klagebehandling.

I 2020 vedtok rovviltnemnda i Trøndelag og Møre og Romsdal ei kvote på to jerver, som ble flyttet ut av sona. I 2021 ble kvota på to jerver opprettholdt etter klagebehandling, noe som også skjedde i 2022.

seg presset ut:

I 2023 og i år har nemnda vedtatt ei kvote på én jerv innenfor forvaltningsområdet, og begge årene ble kvotene flyttet til beiteprioritert område.

Høsten 2021 tok Støre-regjeringen over makta. og i regjeringens tiltredelseserklæring, Hurdalsplattformen, står det at det skal «legges avgjørende vekt på nemndenes avgjørelser».

– En kan stille spørsmål med hva som er formålet med rovviltnemndene når departementet likevel ikke lytter til deres anbefalinger, sier Grønningsæter.

I stedet for å legge avgjørende vekt på nemndas avgjørelser, er det mer å spore av Miljødirektoratets tilrådninger. Her framgår det at direktoratet har anbefalt at «det ikke åpnes for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet i Møre og Romsdal», og videre kan det leses at: «Departementet legger disse vurderingene til grunn, og endrer vedtaket fra nemnda i region 6 i tråd med Miljødirektoratets anbefalinger.»

Hovedbegrunnelsen er at direktoratet mener det er vanskelig å opprettholde en stabil delbestand med tre årlige ynglinger innenfor gjeldende forvaltningsområde i Møre og Romsdal.

«Direktoratet mener man bør være tilbakeholden med å gi lisensfellingsskvote innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal, da det ikke registreres noe overtallighet av ynglinger av jerv i området som er avsatt som prioritert for jerv i fylket», heter det videre.

Grønningsæter har liten tillit til jerveregistreringen.

– Det er nettopp dokumentasjon av jerv og ynglinger som er det kritiske punktet her. Slik jeg ser dokumentasjonsarbeidet bli utført, er det ikke godt nok. Når ynglinger ikke blir dokumenterte, blir det videre tallgrunnlaget

for all forvaltning feil. Det at SNO kan dokumentere en yngling i et gitt område er ikke dokumentasjon på at det bare er en yngling i dette området. Det er dokumentasjon på at det er én eller flere ynglinger, sier Grønningsæter.

Yngleområdet for jerv i Møre og Romsdal er blitt krympet i to omganger, først i 2013 og siden 2018. Først ble reindriftsområdene i Trollheimen tatt ut av jervesona, og siden fulgte vernede kulturlandskaper i Sunndal etter.

Også sauene til Grønningsæter beiter i et vernet kulturlandskap – Steindalen i Trollstigen landskapsvernområde. I forvaltningsplanen for Reinheimen nasjonalpark med tilhørende verneområder, hvor Trollstigen inngår, trekkes kulturminner etter fangst og beitebruk fram som en vesentlig del av landskapets egenart. Videre kan det leses at:

«Det største trugsmålet mot verneverdiane i kulturlandskapet er det stadig lågare beitestrykket som følgje av stadig nedleggingar av bruk. Alle områda, unnateke Steindalen, har dei siste åra vore utsett for eit radikalt lågare beitetrykk enn for berre nokre tiår sidan.»

Fjellbeitene i nabokommunene Rauma og Fjord kommuner er bratte og vanskelig tilgjengelige. Både snø om vinteren og fjellet i seg selv representerer ofte rasfare.

For å illustrere: Trollveggen, Europas høyeste loddrette stup, ligger i Rauma kommune. Trollstigen er en del av Fylkesvei 63, og områder vest for denne veien er beiteprioritert, mens jerveprioriterte arealer ligger øst for veien. Også den mye omtalte Tafjord-ulykken fant sted i det som nå er Fjord kommune i 1934. Da raste en del av fjellet ut i fjorden, hvorpå en flodbølge raserte store områder og drepte 40 mennesker.

– Jeg har forståelse for at registrering av ynglende jerv ikke er enkelt, men når denne registreringen ikke er god nok, får det alvorlige konsekvenser for beitedyra våre. Kanskje trenger SNO mer ressurser for å kunne gjøre en bedre jobb, og et bedre samarbeid mellom SNO og lokalbefolkning kan ha positiv effekt, sier Grønningsæter.

Årets rapport fra Rovdata om yngleregistrering av jerv viser at det er påvist fire ynglinger i Møre og Romsdal, hvorav én er tatt ut på hiet av SNO.

I Fjord kommune har rundt 650 lam gått tapt på beite i år, nesten 200 flere enn i fjorårets beitesesong. Landbrukskontoret i Fjord kommune har ennå ikke ferdigstilt oversikten over dyr som er sluppet og sanket i kommunen, så hvor stor andel av lammene tapene utgjør, er fortsatt uvisst.

– Det er ikke bare i jerveprioritert område at tapene er høye, også i beiteprioriterte områder merkes det godt at det er flere jerv. De aller fleste sauebøndene har sanket hjem sauene tidligere enn normalt, og den lokale rovviltkontakten har hatt uvanlig mange oppdrag for å dokumentere kadavre. Jeg er veldig bekymret for fremtiden til beitenæringen i Fjord kommune, sier Grønningsæter.

Hun beskriver kampen for å berge driftsgrunnlaget for gårdsbruket som slitsom og tung.

– Rovviltforvaltningen består av mange ledd, og det kan virke som om de ulike instansene bare henviser til hverandre i stedet for å gi

Tone Grønningsæter med deler av saueflokken.

FOTO: PRIVAT

– Politiske ønsker om trygg matproduksjon og utnytting av beiteressurser blir vanskelige å oppfylle når de som forvalter rovdirene ikke gjør sin del av jobben.

ordentlige svar på henvendelser fra beite-næringen. Politiske ønsker om trygg matproduksjon og utnytting av beiteressurser blir vanskelige å oppfylle når de som forvalter rovdirene ikke gjør sin del av jobben, sier Grønningsæter.

Statens naturoppsyn svarer

Rovdyr.org har sendt en liste med spørsmål på e-post til Miljødirektoratet, og har fått svar fra Lars Olav Lund, regionalt fagansvarlig for rovviltokumentasjon i Møre og Romsdal i SNO.

– Jerveprioriterte områder i Møre og Romsdal er bratte og vanskelig tilgjengelige. Bruker forvaltningen tilstrekkelig med ressurser til dokumentasjon av jerv i dette området?

– Jerven er en art med store arealkrav og kombinert med krevende terreng kan det være utfordrende for en effektiv bestandsregistrering. For å oppnå best mulig resultat blir det derfor prioritert å bruke helikopter på gode sporingsforhold i den perioden yngletisper er mest aktiv. I tillegg gjennomføres det sporing på bakkenivå, kontroll av mulige ynglehi på

barmark (barmarkskontroller), innsamling og analyse av DNA-prøver og registrering av tilfeldige observasjoner. Så det blir lagt ned betydelige ressurser for å gi Norsk institutt for naturforskning ved Rovdata et godt grunnlag for å estimere bestanden, skriver Lund.

SNO er Miljødirektoratets operative organ, noe som blant annet betyr at SNO har ansvar for datainnsamling og feltarbeid i overvåkingen av store rovdyr i Norge. SNO har også ansvaret for oppfølging og feltkontroll av tilfeldige rovviltmeldinger.

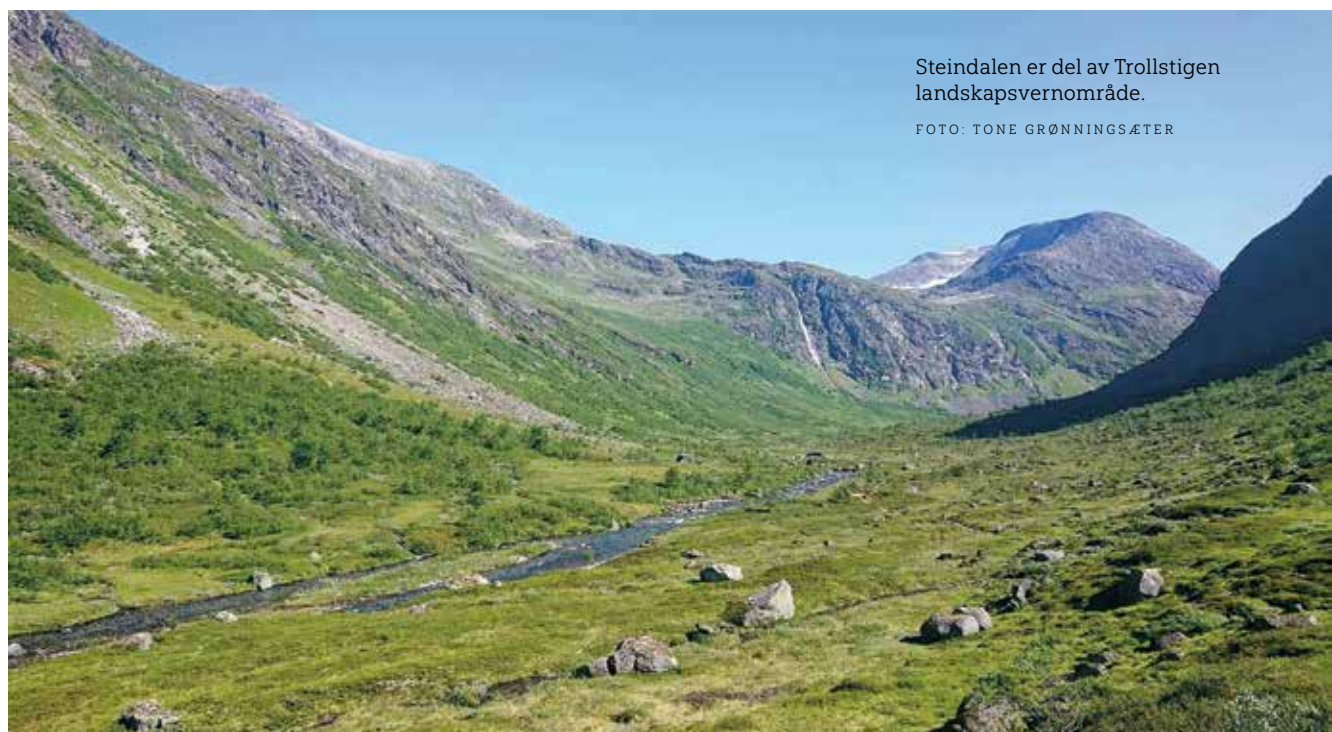
– Forvaltningens beskrivelse av bestandsovervåking av jerv er at overvåkingen stort sett fanger opp det som er av individer over tid ved hjelp av fangst-gjenfangst og hiregistrering, men at det i enkelte tilfeller kan være lokale forhold som gjør at ikke ynglinger fanges opp. I hvilken grad er jerveprioritert område i Møre og Romsdal et område hvor det er særlig krevende å dokumentere jerv?

– Det er riktig at jervebestanden i Norge blir overvåket ved bruk av to ulike metoder: ynglehiregistrering og analyse av DNA fra

døde dyr, innsamlede ekskrementer, hår og urin fra jerv. Innenfor yngleprioriterte områder for jerv i Møre og Romsdal er det i 2024 i Fjord kommune registrert en jerveyngling i det som omtales som Norddal-lokaliteten, og i Rauma kommune en jerveyngling i Ulvådalen-lokaliteten. I tillegg er det samlet 117 DNA-prøver, hvorav 44 i Fjord kommune og 28 i Rauma kommune. Jerven bruker store områder og ett eksempel er en voksen hann-jerv som er registrert i Fjord, Rauma, Lesja, Skjåk og Lom kommuner, skriver Lund.

I Valldalen, det vil si nord for Norddalsfjorden og Tafjorden i Fjord kommune, er det registrert minst seks forskjellige dyr, opplyser Lund. Det er blant annet snakk om to eldre tisper, som er henholdsvis minst elleve og tolv år gamle, og som tidligere har vært registrert i kjente ynglelokaliteter, ifølge Lund.

– At jerven bruker store arealer, øker muligheten for å fange opp dyrene gjennom sporing og DNA-innsamling. Ved bruk av fangst-gjenfangst modeller beregner Rovdata også hvor mange dyr som ikke har blitt påvist gjennom DNA-innsamlingen, og legger disse

Steindalen er del av Trollstigen landskapsvernomsråde.

FOTO: TONE GRØNNINGSÆTER

Jerven gjemmer ofte byttet sitt, noe som gjør det vanskelig å finne kadaver. Her sees to frambein av et jervetatt lam under jord og vegetasjon.

FOTO: TONE GRØNNINGSÆTER

Bildet av jerven er tatt 18 april. på innmarksbeite ved gården til Tone Grønningsæter, få dager før lamminga startet i år.

FOTO: PRIVAT

til i opptelling av det totale antallet jerver. Alle fungerende DNA resultater legges ut med innsyn for publikum under rovbases-innsyn. Det er krevende å gjennomføre yngleregistreringer i deler av Møre og Romsdal, også innenfor yngleprioriterte områder, og det brukes derfor betydelige ressurser for å overvåke bestanden, skriver Lund.

– Hva kan forvaltningen gjøre for å bedre samarbeidet med lokalbefolkningen for å oppnå bedre resultater av jerveovervåkingen og økt tillit til registreringssystemet?

– At noen er uenig i resultatene fra overvåkingen eller har en oppfatning om at det skulle vært lagt ned større ressurser i feltarbeidet uten at det er konkretisert, er vanskelig å kommentere. SNO har lokale rovviltkontakter som har jevnlig kontakt med lokalbefolkningen, både når det gjelder rovviltobservasjoner og for å bistå dyreeiere ved skadedokumentasjon. Både rovviltkontakter, jegere, beitebrukere og privatpersoner bidrar med innsamling av

DNA- prøver, og i Fjord kommune er de fleste prøvene innsamlet av lokalbefolkningen fra blant annet åteplasser for jerv, skriver Lund.

Departementet svarer

Rovdyr.org har også sendt en del spørsmål til Klima- og miljødepartementet (KLD) og fått svar viderefremmet via kommunikasjonssjef Martine Røiseland.

– Hva er forskjellen mellom en regjering som legger avgjørende vekt på nemndenes avgjørelser og en regjering som ikke legger avgjørende vekt på nemndenes avgjørelser når det gjelder lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal?

– Rovviltnemndene har hovedansvaret for rovviltforvaltningen i de enkelte regionene. Regjeringen legger stor vekt på dette, og har en høy terskel for å endre i nemndenes vedtak. Samtidig skal klagebehandlingen være reell. I noen tilfeller kan klagebehandlingen føre til endringer i nemndenes vedtak på grunn av

klare faglige råd eller juridiske forhold, heter det i svaret fra departementet.

– I hvilken grad er det aktuelt for KLD å åpne for uttak av jerv innenfor yngleområdet i Møre og Romsdal fram mot neste års beitesesong?

– Vi har gitt Miljødirektoratet beskjed om å raskt se på behovet for ekstraordinære uttak av jerv i region 3 (Oppland), Trøndelag og beiteprioriterte deler av Møre og Romsdal. Miljødirektoratet har gjort sine vurderinger, og allerede gitt Statens naturoppsyn oppdrag om å gjøre uttak i disse områdene. Direktoratet vurderer forløpende gjennom vinteren og våren behovet for flere uttak i ulike deler av landet. I tråd med rovviltforliket er det Miljødirektoratet som til enhver tid beslutter ekstraordinære uttak. Skadesituasjonen, bestandssituasjonen og prinsippet om tydelig soneforvaltning er blant forholdene som inngår i slike vurderinger, skriver Klima- og miljødepartementet i sitt svar.

Usikre konsekvenser av mindre strengt ulvevern

Hva betyr det at ulvens vernestatus er nedgradert i Bernkonvensjonen? Det endelige svaret vil ta tid å finne ut av.

Svein Egil Hatlevik

Bernkonvensjonen har endret ulvens vernestatus. Med mindre noe uforutsett skjer i løpet av vinteren, vil ulven være «beskyttet» og ikke «strengt beskyttet» i Bernkonvensjonen i mars 2025. Spørsmålet er hva endringen i vernestatus betyr – for Norge, for vårt EU-naboland Sverige og for resten av landene tilsluttet Bernkonvensjonen.

Klima- og miljøminister Tore O Sandvik (Ap) uttaler i sitt svar på et spørretime-spørsmål at det er for tidlig å si hvilke konkrete følger endringen får for Norge, og at spørsmålet vil utredes nærmere.

– En endring av ulvens status vil ikke få noen umiddelbare virkninger for norsk

Tore O. Sandvik

FOTO: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

forvaltning. Ulven vil fortsatt være fredet, og bestandsmålet Stortinget har vedtatt og lovgrunnlaget vil være det samme. Uavhengig av beskyttelsesnivået under Bernkonvensjonen er det også slik at Norge fortsatt vil være forpliktet til å sikre ulvens overlevelse i Norge og bidra til å sikre

overlevelsen til den sør-skandinaviske delbestanden innenfor rammene av en restriktiv rovviltpolitikk, sier Sandvik.

– Fordi Norge deler en sårbar ulvebestand med Sverige vil norske myndigheter også ta et initiativ overfor svenske myndigheter for å se på mulighetene for mer felles forvaltning av den skandinaviske ulvebestanden, sier ministeren videre.

Det var EU som foreslo en endring i ulvens vernestatus i Bernkonvensjonen, som altså ble støttet av 38 av de landene som har ratifisert konvensjonen. Mye av grunnen til EUs ønske om endring, er at det er enklere å endre ulvens status i konvensjonen enn det er å få til endringer i EUs arts- og habitatdirektiv. Direktivet er EUs tolkning av konvensjonsbestemmelsene, og denne tolkningen er vesentlig mer rigid enn Norges.

Ikke mange har reist til andre europeiske land for å forklare denne norske tolkningen, men som én av dem som har gjort nettopp det, kan jeg love at tyskere, franskmenn, tsjekkere og belgiere har blitt svært forbauset når de hører at Høyesterett

Denne protestplakaten tar til orde for at den tyske delstaten Baden-Württemberg skal være fri for ulv. Om nedgraderingen av ulv i Bernkonvensjonen på sikt kan føre til endringer i EU-lovverket som åpner for beiteprioriterte soner slik som i Norge, kan ventes å bli en politisk dragkamp framover.

FOTO: GIFTZWERG 88 / WIKIMEDIA COMMONS (CC BY-SA 4.0)

har avgjort at det er helt innafor å sette av fem prosent av Fastlands-Norge til ynglende ulv. Den østerrikske avisa Top Agrar rapporterte sjokkert at den norske organisasjonen Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk mener fem prosent er altfor mye og heller ønsker null prosent.

Beiteprioritert i Tyrol

I Tyrol i Østerrike har myndighetene definert en del fjellbeiteområder, ganske like norske utmarksbeiter, som ikke-beskyttbare overfor ulveangrep. Forvaltningen her er forsøksvis lik den som praktiseres i beiteprioriterte områder i Norge. Et juridisk spørsmål i EU-sammenheng er om arts- og habitatdirektivet tillater slike grep, og dette spørsmålet kan ventes å bli et sentralt stridsspørsmål innad i unionen når handlingsrommet skal defineres i lys av at ulvens vernestatus omsider er nedjustert.

Gunnar Gløersen, jakt-konsulent i Svenska Jägareförbundet, tror ikke at en nedgradering i direktivet innebærer noen dramatiske forskjeller i svensk forvaltning, men mener forvaltningen blir mer fleksibel.

– Skal ulven nedlistes i art- og habitatdirektivet, kreves det, slik det nå ser ut, 100 prosent enighet i ministerrådet. Da EU stemte om Bernkonvensjonen, stemte både Spania og Irland imot nedgradering. Deres miljøministre kan komme til å motsette seg det i ministerrådet dersom EU-kommisjonen legger frem et forslag, sier Gløersen til avisa Svensk Jakt.

Det å endre et EU-direktiv er med andre ord ikke bare enkelt. Samtidig må de ulike EU-landene definere en såkalt gunstig bevaringsstatus for ulven. Eksempelvis krever gunstig bevaringsstatus for ulv i Sverige blant annet at antall individer ikke går lavere enn referanseverdien 300. Den svenske regjeringen er inne i en prosess for å få satt referanseverdien ned til mellom 170 og 270.

Tror det tar flere år

Samtidig bringer det med seg utfordringer at EU-kommisjonen har bestilt nye retningslinjer for hvordan slike referanseverdier for store rovdyr skal fastsettes. Ekspertgruppa Large Carnivore Initiative for Europe har på oppdrag fra kommisjonen utarbeidet et utkast til retningslinjene.

– Slik jeg tolker utkastet til retningslinjene, vil det, dersom de skal anvendes i Sverige, bli vanskelig å senke referanseverdien på den måten regjeringen ønsker. Det er derfor viktig at regjeringen reagerer på utkastet til nye retningslinjer, sier Gløersen til Svensk Jakt.

Gunnar Gløersen

FOTO: SVEIN EGIL HATLEVIK

Torbjörn Larsson, tidligere leder i den felleseuropeiske jegerorganisasjonen FACE, har lang erfaring med spørsmål om viltforvaltning i EU. Han mener Sverige er det EU-landet som sannsynligvis vil bli minst påvirket.

– Vi har allerede lisensjakt. Det finnes land der det i dag ikke foregår jakt, og i for eksempel Tyskland har man hatt en massiv vekst av ulvestammen med store problemer, sier Larsson til avisa Jaktjournalen.

Han mener at jaktlig forvaltning av ulv over tid vil føre til større aksept og reduserte konflikter, men mener veien fram mot effektiv bestandsregulering av ulv i EU er lang. Først og fremst må unionens medlemsland komme til enighet om regelverket, noe han mener vil ta noen år.

– Hvis det er klart om to år, så blir jeg imponert, sier Larsson til Jaktjournalen.

I og med at den norske tolkningen av Bernkonvensjonen er såpass ulik den som ligger til grunn for EUs arts- og habitatdirektiv, vil endringene her også bli mindre.

FAKTA:

Ulv i Bernkonvensjonen

Et tilstrekkelig stort flertall av statene som er tilsluttet Bernkonvensjonen stemte 3. desember for å endre ulvens vernestatus fra «strengt beskyttet» til «beskyttet».

Norge og de 27 EU-landene stemte for endringen, sammen med Andorra, Armenia, Georgia, Island, Liechtenstein, Moldova, Nord-Makedonia, Sveits, Serbia og Ukraina.

Albania, Bosnia og Hercegovina, Monaco, Montenegro og Storbritannia stemte imot nedgradering, mens Tunisia og Tyrkia avsto fra å stemme.

Endringen trer i kraft 7. mars, med mindre minst én tredel av partene i Bernkonvensjonen protesterer. Dersom færre enn én tredel av partene motsetter seg endringen, trer vedtaket kun i kraft for de partene som ikke har protestert.

KILDER: EUROPARÅDET OG FACE

Bernkonvensjonen åpner sak mot norsk ulveforvaltning

Etter at Bernkonvensjonens faste komité tidlig i desember vedtok å redusere ulvens vernestatus, bestemte samme komité noen dager senere å åpne en sak mot norsk ulveforvaltning. Det skjer på bakgrunn av en klage fra dyretterhetsorganisasjonen NOAH og tre privatpersoner.

– Det at det er åpnet sak mot Norge får ingen direkte konsekvenser for norsk ulvepolitikk. Regjeringens syn er at forvaltningen er i samsvar med forpliktelser under Bernkonvensjonen. I løpet av det kommende året vil Norge bidra med informasjon, for å underbygge vårt syn om at gjeldende norsk ulvepolitikk er i samsvar med konvensjonen, skriver klima- og miljøminister Tore O. Sandvik i en e-post til Rovdyr.org.

Bjørn i beiteprioritert område i Nordland:

– Rovviltpolitikken har satt beitenæringa sjakk matt

 Svein Egil Hatlevik

– Rovviltpolitikken har satt beitenæringa sjakk matt. Enten er vi i beiteprioritert område og får ikke skadefelling, eller så er vi i bjørneprioritert område og får heller ikke skadefelling, sier Pål-Ove Wika, sauebonde i Grane kommune helt sør i Nordland fylke. Han er også nestleder i Grane Bondelag og sitter i rovviltutvalget til Nordland Bondelag.

Rovdyr.org møter Wika hjemme på gårdsbruket like sør for Trofors, administrasjonssenteret i Grane. Bilturen har gått gjennom nabokommunen i øst, Hattfjelldal. Mil etter min med tett og lav bjørkeskog i liene er akkurat den typen landskap som bjørner trives i.

Og nettopp egnede leveområder for bjørn er en hovedproblemstilling i en konflikt mellom lokale beiteinteresser i Nordland og sentrale myndigheter som har vart i godt over ti år.

Årlige tap

I Grane kommune er det i år dokumentert ni skader fra bjørn på sau, mens det tilsvarende tallet i Hattfjelldal er elleve, viser miljøforvaltningens oversiktsverktøy Rovbase.no. Det er mer enn i fjor, men mindre enn 2022, hvor antall dokumenterte kadaver var 31 i de to kommunene.

– Tapene er store hvert år, og det kan være tilfeldigheter som avgjør hvor mye som lar seg dokumentere. Typisk er det minst dobbelt så mange sauer som er tatt, ofte enda mer, enn det som er dokumentert. Noen år går det verst ut over sauebønder i Hattfjelldal, andre år er det verre i Grane, sier Wika.

– Nå har vi slitt med rovdyrangrep og konflikt med forvaltningen i over 40 år. Det går ikke lenger, legger han til.

Grane kommune har søkt om tillatelse til skadefelling av bjørn fire ganger i 2024 – først én gang i april for å kunne bruke snøen som hjelpemiddel til å finne bjørn og unngå skader på sau når sommeren kommer, og deretter tre ganger gjennom sommeren etter hvert som skadene er blitt påvist. Grane kommune ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn i Nordland (region 7). Hele kommunen er dermed definert som beiteprioritert område.

Avslagene kommer hver gang. Delvis er begrunnelsen at bestandsmålet på én årlig yngling i Nordland ikke er oppnådd. Men nytt av året er følgende begrunnelse, her sitert fra et avslag fra Miljødirektoratet:

«Forvaltningsplanen for Nordland har ikke avsatt areal som normalt benyttes av bjørn til forvaltningsområde for bjørn. Det er derfor ikke mulig å ha en tydelig geografisk

Pål-Ove Wika er sauebonde i Grane kommune i Nordland.

FOTO: SVEIN EGIL HATLEVIK

differensiert forvaltning av bjørn i Nordland dersom det skal være mulig å oppnå en utvikling av bjørnebestanden opp mot forvaltningsmålet for regionen.»

Torgar Eggen er landbruk og reindriftssjef i Grane kommune.

FOTO: MARTE EIDET

Hva som skal være forvaltningsområde for bjørn i Nordland, og hva som skal være beiteprioriterte områder, har vært gjenstand for en dragkamp som har vart like lenge som soneforvaltning har vært et verktøy i norsk rovdyrpolitikk.

Så godt som hele regionen er beitemark for samisk reindrift, og en stor andel av regionen benyttes til sauebeite sommerstid. De få områdene som ikke beites, er som regel så lite gjestmilde at heller ikke bjørnen har noe videre næringsgrunnlag der.

Lang tids frustrasjon

Nordland er dessuten smalt, noe som gjør det krevende å finne større sammenhengende områder for bjørn uten at rovdyra kommer i

konflikt med beitebruken. Med mye fjell, regn og kaldt klima er det ikke så mange alternative former for jordbruk som fungerer i fylket enn grasproduksjon kombinert med utmarksbeite.

Torgar Eggen, landbruks- og reindriftssjef i Grane, er den som vanligvis skriver søknader om skadefelling for bøndene i kommunen. Denne jobben har han hatt i mer enn 25 år.

– Det har vært mye frustrasjon over lang tid knyttet til forvaltning av bjørn her i området, ikke bare i Grane, men på hele Indre Sør-Helgeland. Også i Rana, Hemnes, Vefsn og Hattfjelldal er folk oppgitt, sier Eggen til Rovdyr.org.

Konflikten mellom lokale krefter og sentralmakta rundt beiteprioriterte og rovdyrprioriterte områder nådde et toppunkt i årene fra 2015 til 2018, da rovviltnemnda i Nordland skulle revidere forvaltningsplanen for regionen. Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet ville ikke godta at nemnda definerte bjørneprioriterte områder med svakt livsgrunnlag for bjørn.

Nemnda ferdigstilte sin plan i 2017 og møtte sterk kritikk fra direktorat og departement, men sto på sitt. Det hele endte med at departementet innhentet forvaltningsplanen for å lage sin egen i 2018.

Nå, seks år seinere, har departementet fortsatt ikke ferdigstilt noen forvaltningsplan for Nordland. Det betyr samtidig at forvaltningsplanen fra 2017 fortsatt gjelder.

– Når vi får avslag på skadefellingssøknader med den begrunnelsen at soneavgrensningen ikke er god nok, så kan man ikke samtidig si at det er forvaltningsplanen fra 2017 som gjelder. Det er en selvmotsigelse, sier Eggen.

Høy terskel for skadefelling

Leder av Rovviltnemnda i Nordland, Kim Haugan Schei, har ikke mottatt noen signaler om at noen endringer i forvaltningsplanen kan ventes med det første.

– Vi er veldig tydelige i nemnda på at vi forholder oss til forvaltningsplanen slik som den er vedtatt, og vi stiller oss kritisk til Miljødirektoratet og Statsforvalteren sin tolkning av forvaltningsplanen. Hvis den gjeldende forvaltningsplanen hadde vært fulgt, ville situasjonen for beitenæringene vært mye bedre, sier Schei til Rovdyr.org.

Han sier at ulike tolkninger av forvaltningsplanen er en problemstilling som begrenser seg til bjørn.

– Det er en del lokale utfordringer knyttet til gaupe og jerv, men for regionen sett under ett,

Høyre: Kartet viser de gjeldende yngleområdene for bjørn i Nordland.

KART: STATSFORVALTEREN I NORLAND

Venstre: Bjørnen er kjent for å spise de mest fettrike delene av sauen, slik som bryst og jur Her fra Grane kommune i sommer.

FOTO: PRIVAT

er vi fornøyd når det gjelder disse artene. Når vi har jakt på jerv og gaupe, ser vi at det har god effekt. Men generelt er terskelen for å få skadefelling for høy i vår region, og det er det beitenæringene i flere områder som må betale regninga for, sier Schei.

Det siste tallet for måloppnåelsen for bjørnestammen i Nordland er fra i fjor. I sitt seineste avslag på søknad om skadefelling fra august skriver Statsforvalteren i Nordland at det i 2023 ble registrert én hannbjørn i Nordland basert på DNA-analyser av hår og ekskrementer. Av 27 innsamlede prøver, fungerte sju og alle sammen stammet fra den samme hannbjørnen registrert i Hattfjelldal kommune.

– Bjørnen er en vanskelig art å overvåke, i og med at den går i hi om vinteren. Det brukes altfor lite ressurser på å kartlegge bjørn. Når det er slik, har ikke vi beitebrukere tillit til at de bjørnene som finnes, også blir registrert, sier sauebonden Wika.

Biologisk beiteklokke

Statsforvalteren viser videre til at avskytingen av bjørn på svensk side av grensa har økt de siste årene, og at innvandring av bjørner derfra har avtatt de siste årene. Selv om den dokumenterte bjørnen i Hattfjelldal er en hann, og dermed har mindre betydning for den videre muligheten for å innfri bestandsmålet enn ei binne, mener Statsforvalteren at bjørner uansett kjønn bør unntas skadefelling. I stedet er forslaget tidlig nedsanking for sauebøndene.

– Tidlig nedsanking ødelegger sauens biologiske beiteklokke. Når målet er at sauen skal bruke beiteressursen, så er det viktig å la dyra få bruke nettopp den ressursen på den måten som fungerer best med sauens biologi. Gårdene ligger der hvor utmarksbeiteressursene finnes, og beiteressursene kan du ikke flytte på, sier Wika.

I 2023 fikk Miljødirektoratet i oppdrag å gjennomføre en faglig utredning av en mulig

reduksjon av gjeldende bestandsmål for ulv og brunbjørn, noe Støre-regjeringens varslet i Hurdalsplattformen høsten 2021, som en del av et mål om at «det skal føres en mer restriktiv rovdyrpolitikk».

Miljødirektoratet anbefalte ikke noen bestandsmålsreduksjon for noen av artene, men det er fortsatt uavklart hvordan regjeringen ser for seg å ta prosessen videre.

Det nasjonale bestandsmålet er 13 årlige ungekull av bjørn, hvor ett av dem som nevnt skal fødes i Nordland. Sauebonden har en klar oppfatning om hva utredningen bør munne ut i for hans hjemfylke.

– Nordland er så smalt at vi ikke har plass til både sau og bjørn. I tillegg er det reindrift over hele fylket. Her på Helgeland er alt rein- og sauebeite, sier Wika.

Han mener Grane og Hattfjelldal ufrivillig og imot Stortingets ønsker havnet i et verneområde uten forvaltning av bjørn.

– Hvem er det som egentlig bestemmer i Norge – politikerne eller byråkratiet? Staten driver et håpløst dobbeltspill. De sier de skal satse på landbruk og utnyttelse av utmarksbeite i det ene øyeblikket, mens de i neste øyeblikk prioriterer jerv, gaupe, ørn og bjørn som raserer næringsgrunnlaget i utmarka. Dette er ikke forvaltning, men vern, sier Wika.

Ny plan på trappene

Fra Klima- og miljødepartementet får Rovdyr.org meddelt at departementet for tida arbeider med å slutføre vurderingene knyttet til eventuelle endringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland.

– I dette arbeidet skal det blant annet være gjennomført konsultasjoner med samiske interesser og kontakt med rovviltneimnda. Vi kan ikke gi et eksakt tidspunkt for når dette arbeidet er ferdig, skriver statssekretær Kjersti Bjørnstad i en e-post.

– I andre regioner med mål om ynglende bjørn er utmarksbruken med frittgående sau på beite i praksis avvirket. Må beitebrukerne med sau i Nordland som havner innenfor yngleområde for bjørn også forberede seg på å avvikle tradisjonell beitebruk?

– Jeg vil presisere at vi ennå ikke har tatt stilling til om planen skal endres. På generelt grunnlag vil jeg vise til at Stortinget har vedtatt hvor mye bjørn vi skal ha i Norge, og dette er fordelt på ulike regioner. Hver rovviltneimnd er ansvarlig for å legge til rette for at bestandsmålene blir oppnådd, svarer Bjørnstad.

– Regjeringen arbeider for tiden med en tiltakspakke for redusert rovdyrbelastning i områder med samisk reindrift. Hvordan vil målet om slik redusert belastning gjenspeiles i departementets forvaltningsplan for Nordland?

– Som del av regjeringens tiltakspakke ble det skissert åtte rovvilttiltak. Vi følger nå opp disse tiltakene, og i den grad det er naturlig vil resultater og informasjon knyttet til dette gjennomføres i alle forvaltningsplaner når disse rulleres, svarer Bjørnstad.

Kim Haugan Schei er leder i Rovviltneimnda i Nordland.

FOTO: THOR-WIGGO SKILLE /
NORDLAND FYLKESKOMMUNE

Effektiv lisensjakt på bjørn i Sverige

Det ble felt totalt 489 bjørner av en kvote på 486 under høstens lisensjakt i Sverige. Årsaken til overskytingen var det høge tempoet siste jakt dag som førte til at det i Jämtlands län totalt ble

felt 124 bjørner av en kvote på 121 og i Gävleborgs län der det ble felt 127 bjørner av en kvote på 125.

Dette viltkamerabildet av en ulv er tatt i Pasvik naturreservat i Sør-Varanger i sommer.

FOTO: NORSK INSTITUTT FOR BIOØKONOMI

– Vi må ofre vårt inntektsgrunnlag for å fôre på rovdyr

Stor økning i ulv som kommer inn fra Russland skaper problemer for reineiere i Øst-Finnmark.

 Svein Egil Hatlevik

– Vi har hatt ulv her de fire siste årene. De siste tre årene har ulv vært til stede i vårt distrikt gjennom hele året. Den trekker inn fra Russland i områdene rundt Treriksrøysa, sier Egil Kalliainen, leder i Reinbeitedistrikt 5 A i Sør-Varanger i Finnmark.

På den andre siden av innsjøen Vaggatem ligger Russland, og det har vanligvis ikke vært så enkelt å få særlig informasjon om hva som skjer med rovdyrbestandene hos naboen i øst. Etter at krigen i Ukraina startet i 2022, har det blitt bortimot umulig.

– Tendensen de siste årene har vært den samme der som her, med en stor økning

i rovdyrbestandene, men noe særlig mer veit vi ikke. Ulv har det i hvert fall blitt veldig mye mer av. Jeg har hørt om historier om reineiere som gikk fra å merke mer enn 10 000 kalver den ene høsten og til å merke 200 den neste på grunn av ulv, men det er jo helt på den andre siden av Murmansk og langt unna herfra, sier Kalliainen.

Selv om det ikke er godt å vite hva som er sant og ikke av det man hører fra russersida av grensa, finnes det i hvert fall oversikt over hva som er dokumentert på norsk side. I Sør-Varanger kommune er det hittil i 2024 dokumentert fire ulver, tre tisper og en hann, noe også Rovdata kunne melde om tidligere i november.

Med og uten snø

Rovdyr.org var innom og besøkte Kalliainen i slutten av august, og på det tidspunktet var det dokumentert 46 reinsdyr tatt av ulv i Sør-Varanger kommune, ifølge miljømyndighetenes oversiktsverktøy Rovbase.no. Kadavere ble funnet og dokumentert regelmessig fram til midten av mai.

– Da gikk snøen, og det ble mye vanskeligere å finne igjen død rein. Vi har også funnet en god del rein med bittskader som er blitt fulle av mark, og som har dødd av det. Skogen vokser tett her, og det er ikke bare-bare å finne kadavere på sommerføre, sier Kalliainen.

Nå som det igjen er kommet snø, er det også blitt lettere å finne ulvetatt rein, og i Rovbasen er det listet opp fem ulvedrepte i november og desember – i tillegg til ett kadaver i september.

Egil Kalliainen er leder i Reinbeitedistrikt 5 A i Sør-Varanger.

FOTO: SVEIN EGIL HATLEVIK

Kalliainen anslår kalvetilgangen i år til å ligge på like over 70 prosent, noe som betyr at rundt 30 prosent av kalvene som ble født på våren er borte. Vanligvis er kalvetilgangen mellom 80 og 90 prosent. Reinen beiter i vedtatt yngleområde for bjørn, og det er i tillegg vanlig med tap til jerv og gaupe, som har sine fastsatte yngleområder andre steder. I tillegg kommer ørna.

Avstanden til forvaltningsområdet for ynglende ulv i Sør-Norge til beitene som dyra til Kalliainen og hans kolleger i Sør-Varanger er mer enn 100 mil i luftlinje.

I første halvdel av 2024 er det gitt skadefellingstillatelse på ulv fire ganger i Sør-Varanger, i januar, februar, april og mai, men noen ulv er enda ikke felt.

– Det skal ikke være ulv her, og jeg forstår ikke hvorfor vi skal plages med ulv i reinflokken. Da vi fikk skadefellingstillatelse i januar, var det et problem at varigheten var begrenset til 14 dager. Vi mener den bør gjelde til ulven er felt. Vi kan ikke dra ut og lete etter en ulv i snøstorm, og det er vanskelig å finne noen som orker å sitte på ulvepost i 35 minusgrader, sier Kalliainen.

Ber om helikopter

Reinbeitedistriktet har bedt om bistand fra Statens naturoppsyn med helikopter og hundeevipasje, men det har ikke blitt noe av.

– Jeg ba dem komme før det ble grønt og umulige sporingsforhold, men da fikk jeg til svar at det var blitt grønt. Da sa jeg at det er sikkert grønt hos dere, men det er det ikke her hos meg, sier Kalliainen.

Også nå i høst har reinbeitedistriktet søkt om skadefelling og bedt om at Statens naturoppsyn skal komme med helikopter.

Et tilhengerlass med reinkadavere fra sist vinter, alle tatt av ulv.

FOTO: ATLE MAGGA

Statsforvalteren i Troms og Finnmark åpnet i slutten av november for skadefelling av én ulv, men i skrivende stund er ingen ulv felt.

– Vi må ofre vårt inntektsgrunnlag for å føre på rovdyr, og det verste er at inntektsgrunnlaget blir brukt mot oss av departementer og domstoler i saker om erstatning for tapt beiteland, legger han til.

Myndighetene vurderer

Statssekretær Kjersti Bjørnstad (Sp i Klima- og miljødepartementet har tidligere i november uttalt følgende til Sør-Varanger Avis:

– Jeg forstår at reindrifta synes det er utfordrende med ulv i beiteområdene, og jeg er kjent med at det i november har vært registrert antatte ulveskader i Pasvik. Statsforvalteren og Miljødirektoratet vurderer fortløpende om det skal gis tillatelse til skadefelling.

Atle Magga er leder for Reinbeitedistrikt 4/5, som har sine beiter lenger nordvest og ikke like nært russergrensa.

– I mitt liv har jeg opplevd to ganger å ha ulv i flokken, men sånn som det er nå har det aldri vært før. Vi hører hvor mange som er dokumentert med DNA, men det er jo ikke råd å vite hvor mange det egentlig er, sier Magga.

Mørkt og kaldt

Han anslår at ulven ikke trenger mer enn en dagsmarsj for å komme seg fra Russland og inn i beiteområdene dyra hans bruker. Samtidig er avstanden til finsk grensa kort, så det er vanskelig å vite hvilket land ulvene er i til enhver tid. Det kan også komplisere for skadefelling. Mørketida har nettopp satt inn for fullt, og det er flere måneder til sola kommer igjen utpå nyåret, noe som heller ikke letter søket etter ulven.

– Det finnes ingen mer brutal drapsmaskin enn en ulv. Vi hadde tilhengerlass av kadvare sist vinter. Det skal ikke være ulv her i reindriftsområdet, og myndighetene må gjøre noe med situasjonen. På finsk side kan de bruke helikopter, og det er vanskelig nok å lykkes med det også, sier Magga.

– Jerv og gaupe tar kanskje to-tre rein i løpet av ei uke, men i vinter kunne vi finne seks svære, voksne simler ute på et vann. Ulven dreper for fote og spiser bare litt av hvert dyr. Den jager og jager og sprer flokken ut over store områder, legger han til.

Også vinteren 2022/23 ble det registrert to finskrussiske immigranter, begge hannulver, i Finnmark, skriver Rovdata i en pressemelding fra midten av november.

– Ulv i Finnmark har vært svært sjelden de fire tiårene siden reetableringen av den skandinaviske ulvebestanden i 1983. Fram til vinteren 2022/23 var det kun registrert fire ulver i fylket, alle hannulver på vandring. De to siste årene har vi altså registrert flere ulver enn de foregående 39 årene i vårt nordligste fylke, sier Jonas Kindberg, leder i Rovdata, i pressemeldingen.

Finland merker stor økning av ulv fra Russland

100 ulver felt på skadefelling i finske reinbeiteområder de to siste årene.

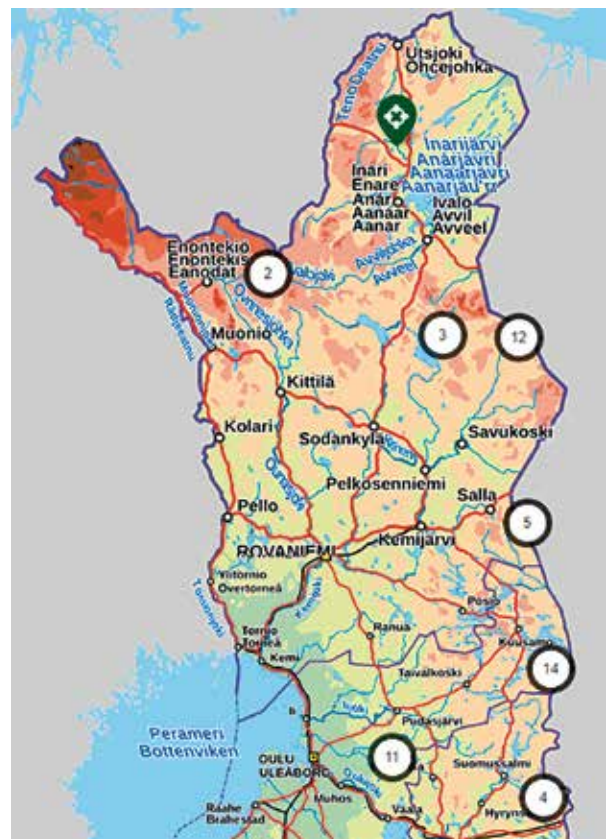
I perioden 01. august 2023 til 31. juli 2024 har totalt 52 ulver blitt felt på skadefelling i det finske reindriftsområdet. Det er ny rekord og fire flere enn forrige jaktår da 48 ulver ble felt.

På bakgrunn av DNA-analyser anslår den finske rovdyrforskeren Ilpo Kojola at 75-80 prosent av alle felte ulver i Nord-Finland de siste årene kommer fra russiske fødereriver.

KILDE: JAKTJOURNALEN/ ROVDATA

Skadefellinger av ulv i det finske reindriftsområdet 1.8.2023-31.7.2024 (jaktår).

KART: FINLANDS VILTCENTRAL

SNO-VETERAN LARS GANGÅS: – For mye dårlig skyting mot rovdyr

Lars Gangås

FOTO: SVEIN EGIL HATLEVIK

Svein Egil Hatlevik

– Det er opplagt at det er for mange som tar for store sjanser. Da blir det mye dårlig skyting, sier Lars Gangås, seniorrådgiver i Statens naturoppsyn (SNO) til Rovdyr.org.

Han har jobbet i SNO siden 2001 og hatt utallige oppdrag i nordlige deler av det tidligere fylket Hedmark, den delen av Norge hvor flest rovdyr er skutt siden årtusenskiftet. Dermed er han også blant dem i SNO som har gjennomført flest skuddplasskontroller.

Når et rovdyr blir felt i Norge, er det vanlig at mannskap fra SNO kommer for å sjekke at alt har foregått forskriftsmessig. Slike skuddplasskontroller skjer i forbindelse med lisensfelling av bjørn, jerv og ulv og kvotejakt på gaupe.

Gangås har gått gjennom alle SNOs kontroller av første skuddplasser fra ulvejakta

innenfor ulvesona sist vinter, i tillegg til ett ulvepar som ble felt like utenfor sona. 16 felte ulver inngår i tallmaterialet, som skriver seg fra revirene Rafjellet, Fjornshøiden og Rømskog, samt Åsta-paret i Åmot kommune i Innlandet.

Det er ikke alltid at skudd mot ulv resulterer i en død ulv, og derfor ligger antallet skuddplasser som SNO har kontrollert på 18. I ni tilfeller er ulven blitt felt på den første skuddplassen, mens den øvrige halvdel av de første skuddplassene utgjøres av sju bomskudd og to skadeskytinger.

Reine bomskudd

Tidligere undersøkelser av kvaliteten på skyting under rovdyrjakt har tatt for seg dødelige skudd versus skadeskytinger, men Gangås er også opptatt av reine bomskudd. Disse påfører ikke dyra lidelser, men er like fullt dårlige skudd som bør unngås, understreker Gangås.

– Fasiten på spørsmålet om du har skutt på en for dårlig sjanse kommer i det øyeblikket dyret ikke dør. Hvis ikke dyret dør, har du skutt i en situasjon du ikke mestrer, ergo har du skudd på en for dårlig sjanse, sier Gangås.

Gangås understreker at det er det første skuddet som avfyres mot et dyr som er det mest avgjørende, noe som i særdeleshet gjelder under rovdyrjakt. Han oppfordrer alle som deltar i denne typen jakt til å trene mye på skyting og å gjøre seg ekstra godt kjent med sine egne begrensninger og å ha en høy terskel for å avfyre skudd.

– De fleste rovdyr som blir skutt under jakt, står i ro. Men øyeblikket hvor de står i ro er så kort, at skuddmuligheten er over i løpet av et par sekunder. En elg kan stå rolig og beite i en time, men det gjør ikke en ulv. Beslutningen om du skal skyte eller ikke må tas raskt. Derfor, når du står på ulvepost, så må du planlegge for ulike situasjoner.

Du må analysere terrenget og peke ut de ulike stedene hvor ulven kan komme og hvor du har en sjanse, sier Gangås.

Mye oppmerksomhet

Gangås minner også om at en skadeskutt bjørn kan være farlig og at ettersøk på bjørn er veldig vanskelig.

– Sikker og human felling er svært viktig. Alle kan gjøre feil, og skadeskyting er alltid en risiko, men det blir automatisk mer oppmerksomhet om det skulle skje under jakt på rovdyr. Man må huske på at alle skudd mot rovdyr skal meldes til Statsforvalteren, og da bør man i utgangspunktet ha gjort noenlunde fornuftige vurderinger før man skyter. Det er viktig at jegere alltid tenker på at det man holder på med skal tåle dagens lys, sier han.

– Oppmerksomheten rundt skadeskyting er økende. Du har aktivister som følger med i felt, og SNO får alltid innsynsbegjæringer på skuddplassundersøkelsene. Det nytter ikke å tro at ingen får med seg at det er altfor mye dårlig skyting mot rovdyr, legger han til.

I tallmaterialet til Gangås framgår det at av de ni ulvene som er felt på den første skuddplassen, har sju av dem stått stille i det øyeblikket det smalt. Her er den gjennomsnittlige skuddavstanden 38 meter. De to andre felt på første skuddplass gikk rolig, og gjennomsnittlig skuddhold var 43 meter.

– Det er verdt å merke seg at ingen av de ulvene som er felt på første skuddplass er skutt mot mens ulvene var i sprang, sier SNO-seniorrådgiveren.

Holdninger

Når det gjelder de ni skuddplassene fra vinterens lisensfelling innenfor sona som ikke resulterte i noen død ulv, ble tre skutt mot mens dyret sto i ro, og det gjennomsnittlige skuddholdet var 40 meter. To gikk rolig med en gjennomsnittlig skuddavstand på 35 meter, og fire var i spranget med en gjennomsnittlig skuddavstand på 78,5 meter.

– Når halvparten av de første skuddplassene resulterer i bom eller skadeskyting, med skuddhold som er så korte som 30 til

40 meter, så sier det meg at folk, fra stående skytstilling, har mer enn nok med å treffe en ulv som står i ro på 40 meter. Dette må jegerne ta inn over seg, sier Gangås.

Han har ingen klare svar på hvorfor skadeskytingstallene er såpass høye, men mistenker at det blant annet handler om holdninger.

– Det kan virke som om det er mer akseptert blant en del jegere at det er greit å skyte på dårligere sjanser på rovdyr enn på hjortevilt. Man tar større sjanser, rett og slett. For å si det slik: Hvis du som elgjeger hadde prestert å bomme eller skadeskyte annenhver gang du skyter på en elg, så hadde du blitt kasta ut av jaktlaget, sier Gangås.

Ugunstige vinkler

Han har også sett en tendens til at det løsnest skudd mot rovdyr fra vinkler som gir dårlige sjanser til å treffe godt i vitale områder – med andre ord blir ulv oftere skutt mot forfra eller bakfra, sammenlignet med andre dyrearter

– Det er ingen som finner på å skyte et rådyr i ræva. Men når det gjelder ulv, ser vi at den skytes mot fra alle mulige vinkler, sier Gangås.

Et annet fenomen Gangås har identifisert er det han kaller «det befriende første skuddet».

– Vi ser gang på gang at når det første skuddet er avfyrt, så slippes hemningene. Lov og forskrifter sier at ethvert påskutt dyr skal anses som truffet og at det er innfor å tøy strikken for hva som er et forsvarlig skudd for å forkorte lidelsene til et antatt skadeskutt dyr. Men vi i SNO har sett en god del eksempler på at ordningen med ettersøk fører til at det går over stokk og stein, sier han.

Gangås viser til utøvelsesforskriftens bestemmelse om at alle som påskyter et dyr plikter å forvise seg om dyret er skadeskutt eller ikke.

– En av mine kjepphester er at, så lenge det er snø og du har skutt med rifle, så tar det

deg ikke lenger enn den tida det tar fra du har skutt til du er framme der hvor dyret har stått å få et svar. Hvis dyret er truffet, så vil du se hår, blod eller noe annet fra dyret når du kommer fram. Snøen jeger ikke, den viser fasiten umiddelbart, sier Gangås.

Rettsak om skudd

Gangås var én av de SNO-ansatte som vitnet i rettsaken fra tidligere i år hvor to menn var

– Det er ingen som finner på å skyte et rådyr i ræva. Men når det gjelder ulv, ser vi at den skytes mot fra alle mulige vinkler.

tiltalt for å ha brutt dyrevelferdsloven under lisensfelling av ulv i Ulvåa-reviret i februar 2023. I vitnemålet sitt i både tingretten og lagmannsretten argumenterte Gangås for at «det befriende første skuddet» hadde resultert i uforsvarlig skyting.

Den ene av de to mennene ble frikjent, mens den andre ble dømt til å betale ei bot og fikk rettigheten til å delta i lisensfelling på store rovdyr inndratt i ett år. Dommen er i skrivende stund ikke rettskraftig.

Gangås mener at dersom man ikke finner tegn til at dyret er truffet, altså for eksempel hår eller blod, i løpet av de neste par hundre meterne man går fra der ulven sto da den ble skutt mot, er det en dårlig unnskyldning hvis man i neste situasjon skadeskyter ulven på en dårlig skuddsjanse med den forklaringen at skuddet ble løst for å forkorte dyret lidelser.

– Hvis en skytter først løser skudd og bomber, blir eventuelle oppfølgingskudd ofte skadeskyting. Dessuten, hvis det er bom på skuddplass én, ser vi ofte dårlig skyting på skuddplass to, tre og kanskje vel så det. Den slags resulterer ofte i dårlige treff, for eksempel i bakbeinet, fortsetter han.

Ingen sitteplasser var ledige under Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk sitt møte i Veggli.

FOTO: KNUT HALVOR JORDE

Haakon Borgen er regional skadefellingsleder i Søndre Buskerud.

Slik vil myndighetene unngå ny rovdyrsummer i Buskerud

Mange møtte opp for å diskutere rovdyrskadene i Buskerud sist beitesesong og hva som må gjøres bedre neste sommer under et møte i regi av Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk.

Svein Egil Hatlevik

– Det har vært et økende trykk fra rovdyr i vår region de siste årene, kunne Haakon Borgen, regional skadefellingsleder i Søndre Buskerud, fortelle til de fremmøtte under et åpent møte i Veggli i Rollag 26. november.

Det var Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk sitt lokallag i Søndre Buskerud som arrangerte møtet, og rundt 70 framømte sørget for stinn brakke i forsamlingslokalet. I tillegg til skadefellingslederen var det også innlegg fra beitebruker Marie Hov fra Rollag og Sigurd Bakken fra Statsforvalteren i Buskerud. Til slutt kom en spørsmålsrunde med mange gode innspill fra salen og tilløp til høy temperatur.

Borgen fortalte i detalj om de praktiske utfordringene knyttet til skadefelling av ulv. I sommer har det vært dokumentert skader fra ulv siden midten av juni og til slutten av august i Buskerud.

– Det er alt annet enn enkelt å finne ulv, særlig når det er varmt og tørt. Lokaliseringsfasen er ressurskrevende, og vi regner fire dagsverk per dag når vi jobber for å finne ulven, sa Borgen.

I denne fasen handler arbeidet om overvåking av alt som kommer inn av bilder fra viltkameraer, om å sørge for at kameraene hele tiden virker og flytting av kameraer etter hvert som man får mer kunnskap om hvilke plasseringer som fungerer.

– De ulvene som kommer hit har ofte erfaring med hunder og skadefelling fra områder lenger øst. Ulven lærer raskt, og vi ønsker ikke å slippe hund på dårlige muligheter og dermed gi ulven enda mer mulighet til å lære seg hvordan den skal riste av seg hundene, sa Borgen.

Han anslår at et aktivt fellingsforsøk med slipp av hund og rundt 25 jegere som posterer i terrenget koster rundt 75 000 kroner. Det har vært sju aktive fellingsforsøk i Buskerud i løpet av sommeren, men fortsatt antas det at det er minst én ulv igjen i området.

– Vi har også gjennom sommeren fått inn en del bilder vi ikke får gjort noe med. Når kalenderen viser midten av august, og det kommer inn et bilde seint på kvelden, er det blitt så mørkt at det ikke er noe vi kan gjøre. Vi kan ikke bruke termisk eller nattkikkert, og det er ingen vits å slippe en hund på et spor morgenen etter. Da er sporet for dårlig, sa Borgen.

Han forteller at det har vært to konfrontasjoner mellom hund og ulv i løpet av sommeren.

– Løshunder er nøkkelen til suksess når vi snakker om skadefelling, sa Borgen.

Skadefellingslederen kom med et hjertesukk knyttet til lovverket. Det handlet om at det ikke er tillatt å trene hunder på ulv i Norge.

– Det blir litt som å stille i OL uten at du får lov til å jøgge først. Per nå er det slippene vi gjør under skadefelling og lisensjakt på snø i Sverige som er treningsmulighetene. Utvikling av hundemateriell er det viktigste tiltaket for mer effektiv skadefelling i framtida, sa Borgen.

Stor belastning

Marie Hov har dyra sine i Rollagsfjell, og fortalte om erfaringer med ulv fra både i fjor og i

Marie Hov er bonde med sau og ammeku i Rollag.

Sigurd Bakken er rådgiver hos Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Tore Nylehn, leder i Buskerud lokallag av Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk, takket de fremmøtte for deltagelsen.

Denne ulven ble fotografert i Rollag kommune i slutten av juli.

FOTO: SKADEFELLINGSLAGET I HALLINGDAL OG NORE OG UVDAL

sommer. Beitelaget har sluppet fem besetninger på østsida av Rollag i sommer, til sammen 519 dyr – av dem 333 lam og 186 søyer. Alle søyene har GPS-halsbånd.

– Vi hadde begynt å senke skuldrene når vi kom litt ut på sommeren. Det vil si, når jeg gikk tilsyn, lette jeg etter levende dyr og ikke døde, sa Hov.

I slutten av juni fant hun et lam som hadde fått et strupebitt fra en ulv. Ikke langt unna holdt en flokk ravnner fest på et kadaver.

– Da trykket vi på den store røde knappen, og det gikk ikke lang tid før en skadefellingstilltelse var på plass, sa Hov.

Hennes sauer har hatt 107 dager på beite i utmarka i år. De ulike medlemmene av beitelaget har vært til sammen 168 ganger på tilsyn. Det har resultert i funn av tre kadavere. Fra de fem besetningene er til sammen 55 lam gått tapt i sommer.

– Vi er og ser til sauene våre flere ganger om dagen, men det er enda flere som sitter igjen med en stor belastning i år enn det var i fjor, sa Hov.

Hun berømte skadefellingslaget for en beinhard innsats.

– Et ulveangrep påfører beitebrukeren økt arbeidsbelastning, det blir mindre tid til familien, du klarer ikke koble fra og slappe av og det er en emosjonell belastning å miste lam vi har hjulpet å bli født og som vi har brukt mange timer på. I tillegg kommer belastningen fra sosiale medier, fra krefter utenfra som ikke vet hva vi står i. Det er tungt å bli beskyldt for at vi bare slipper sauene ut og ikke ser dem igjen før til høsten, sa Hov.

Statsforvalterens rolle

– Det er veldig dyrt å drive med skadefelling, forklarte Sigurd Bakken fra Statsforvalteren.

I Rovviltregion 2 (Buskerud, Telemark, Vestfold og tidligere Aust-Agder) har Statsforvalteren en ramme på 120 000 kroner til akutte rovvilttiltak, som for eksempel skadefelling eller tidlig nedsanking. Denne rammen var overskredet allerede i april 2024. Bakken kunne fortelle at Statsforvalteren kommer til å be om én million i økning til neste år.

– Hvis vi ikke får en større ramme i region 2, må vi ta penger til skadefelling fra andre rovviltrelaterte budsjettposter. Vi har blitt reddet i år av at Miljødirektoratet har hatt midler som ikke har blitt brukt andre steder, sa Bakken.

Knut Halvor Jorde fra Folkeaksjonens landsstyre ledet møtet.

Landsstyrets medlemmer:

Arve Sætra

Landstyrets leder

Aurskog
Tlf. 992 15 586

Tone Judith M. Benjaminsen

Styremedlem

Tjeldsund
Tlf. 941 47 249

Mette Trøftmoen

Styremedlem

Nord-Odal
Tlf. 905 86 603

Knut Halvor Jorde

Styremedlem

Nesbyen
Tlf. 958 88 416

Vidar Helgesen

Styremedlem

Rena
Tlf. 917 46 796

Brita Sandvik Wilks

1. vara

Snåsa
Tlf. 901 70 720

Geir Sneffjellå

2. vara

Mo i Rana
Tlf. 472 34 603

Ander Olav Grønvold

3. vara

Moss
Tlf. 918 87 717

Kontaktinformasjon for Folkeaksjonens lokallag

Lokallag	Leder	Telefon
Østfold	Kai Vidar Nikolaisen, Mysen	tlf. 480 54 438
Akershus	Odd Granås, Aurskog	tlf. 908 81 938
Søndre Buskerud	Tore Nylehn, Vestfossen	tlf. 905 03 610
Glåmdal	Mette Trøftmoen, Knapper	tlf. 905 86 603
Vestfold	Frode Island Bergan, Steinsholt	tlf. 905 81 517
Hallingdal	Knut Halvor Jordet, Nesbyen	tlf. 958 88 416
Trysil og Engerdal	Hans Peter Nyhuus, Trysil	tlf. 992 11 953
Åmot og Elverum	Vidar Helgesen, Rena	tlf. 917 46 796
Ringsaker	Geir Atle Aas, Brumunddal	tlf. 907 27 902
Nord-Østerdal	Harald Enge, Os	tlf. 950 88 892
Lillehammer	Ottar Moe, Øyer	tlf. 959 81 660
Valdres	Kristen Hagaseth, Etnedal	tlf. 976 89 041
Lesja og Dovre	Bjørn Magnus Tordhol, Lesja	tlf. 900 87 235
Oppdal og Rennebu	Steinar Granlund, Oppdal	tlf. 469 62 904
Gauldal	Torleif Slaaen, Ler	tlf. 958 39 587
Nord-Trøndelag	Jørn Ove Heggland, Snåsa	tlf. 414 57 649
Helgeland	Geir Sneffjellå, Mo i Rana	tlf. 472 34 603
Troms	Terje Benjaminsen, Tovik	tlf. 913 91 707

Ansatte:

Åsmund Ystad

Daglig leder

Tlf. 975 95 119
aksjonen@rovdyr.org

Svein Egil Hatlevik

Journalist

Tlf. 940 08 611
svein.egil.hatlevik@rovdyr.org

Revisor:

Revisorfirmaet BDO AS, Steinkjer

Ordfører landsmøte:

Kjetil Hermanstad, Grong

Valgkomité:

Odd Granås, Akershus, leder
Jørn Ove Heggland, Nord-Trøndelag
Olav Fagerås, Søndre Buskerud
Thea Skjønhaug, Glåmdal, varamedlem

Medlemskontingent er kr 295,- for hovedmedlem i 2024.

Familiemedlemskap koster kr. 425 for hele familien.
Ungdom under 25 år betaler kr 135 pr. person.
Nye hovedmedlemmer betaler kr. 200 første året og ungdom (under 25 år) og familiemedlem betaler kr. 100 første året.

**Meld deg inn
før Norge gror igjen!**

Folkeaksjonens politikk:

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk er en landsomfattende partipolitisk nøytral organisasjon med formål å endre dagens rovdyrpolitikk. Økende bestander av store rovdyr gir ikke bare konflikt mellom nærings og verneinteresser. Det handler om mange folks livskvalitet i hverdagen.

Skogen og utmarka er viktig for vår livskvalitet. Dagens rovdyrpolitikk truer mye av det som gjør det meningsfullt å bo i Distrikts-Norge.

Jegere og utmarksbrukere er kulturbærere. Vår fantastiske natur med et rikt biologisk mangfold er et resultat av flere tusen år med allsidig utmarksbruk. Dette er faktisk grunnlaget for vår opprinnelige eksistens og bosetting i Norge.

Det er kunnskapsløst og historieløst hvis disse rike tradisjonene skal vike for myter om at Norge består av urørt villmark.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk er en viktig stemme i rovdyrdebatten. Med kunnskap, ansvarlighet og engasjement bidrar vi til økt kompetanse som skal gi grunnlag for en ny politikk med aktiv forvaltning i stedet for strengt vern av rovdyr i Norge.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk sier:

- **Ja til lokal forvaltning**
- **Ja til effektivt uttak av skadedyr**
- **Nei til kjerneområder og rovdyrsoner**
- **Nei til fast ulvestamme i Norge**

Enkelt å melde seg inn:

v:pps

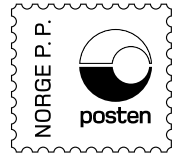
Nye medlemmer kan enkelt registrere seg via **V:pps** og like kjapt betale medlemskontingenten

Med denne QR-koden kommer nye medlemmer enkelt til innmeldingssiden www.rovdyr.org/medlem.

Siste utgaver av Rovdyr :

Rovdyrpolitikken er for viktig til å formes av 24 år gamle journalistvikarer fra Bærum

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk
rapporterer nyhetene sjøl

Les sakene på www.rovdyr.org

Et utvalg av saker:

Protesterte mot fengselsstraff: – Retten til å forsvare reinsdyra sine gjelder ikke i Sapmi
9. desember 2024

Miljøstatsråden: – Det at det er åpnet sak mot Norge får ingen direkte konsekvenser for norsk ulvepolitikk
08. desember 2024

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk: – På tide å bryte det politiske tabuet rundt ørneforvaltning
13. september 2024

Følg Folkeaksjonen ny
rovdyrpolitikk på sosiale medier

Facebook:
Rovdyr.org

Instagram:
nyrovdyrpolitikk